

An abstract painting depicting a forest scene. The composition is dominated by dark, expressive brushstrokes in shades of black, dark blue, and grey, suggesting a dense canopy or a night scene. In the foreground, there are lighter, more textured areas in white, grey, and brown, possibly representing snow or a forest floor. Several vertical, dark, and somewhat irregular lines extend from the foreground into the darker background, resembling tree trunks or branches. The overall style is gestural and painterly, with visible brushwork and a rich, layered texture. The color palette is primarily monochromatic with dark tones, accented by small areas of red and orange in the middle ground.

Ensio Kurkisuo

Sudenulvojat

Sudenulvojat

Ensio Kurkisuo

Sudenulvojat

© 2025 Ensio Kurkisuo

Kannen suunnittelu: Sirpa

Sisuksen taitto: Sirpa

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-9698-6

Itäisillä mailla on sanonta, uskomus:

Susi tulee viime hetkellä pelastamaan maailman.

Sinä päivänä mahtava myrskytuuli puhaltaa maan tasalle vuoret ja täyttää joet ja hioo maapallon si-
leäksi kuin lasikuulan. Ainoastaan susi asettuu tätä
tuulta vastaan, vaikka se nylkee sen nahan.

Tämän nähdessään Jumala huomaakin maailman
pelastamisen arvoiseksi.

Ensikumien aikaan jostakin idästä lienee tullut pitkähkö kaitaluinen miespuolinen ihmisolento, joka taisi huonosti puhuttavan ihmiskielen. Hän kuljeskeli hartiat kumara raisina pälyillen suu alati auki kuin se auki olisi ollut syntymästä saakka. Kun hän seiso i hiukan kauempana, sopivan etäällä, niin luuli kuulevansa huudon, hänen suustaan lähtevän, vaikka tuo aivan vaiti oli. Pian häntä alettiinkin kutsua olemuksensa mukaan pelkäksi 'Huudoksi'.

Huuto asusti viikon, hiukan toista Patolan kartanon renkituvassa. Syömisensä hän haukkasi salaa, muita peläten, pälyten ympäristöä kuin sieltä kukaties jokin valmistautuisi tai peräti jo olisi valmiina jaolle. Huuto karttoi toista ihmistä ja ihmisiä, jos suinkin vain voi. Jos häntä koetti puhutella, oli kuin hän olisi saanut pistoksen rintaansa. Koskaan hän ei katsonut päin. Värittömät silmät, joihin saattoi kuvitella jääneen jokin erityisen mielenkiintoinen, joskus kauan sitten nähty tapahtuma tai asia, katsoivat aina samasta kohden ohi. Sen ymmärsi kuuluvan asiaan, sillä Huudon olemukseen oli kaikkia olevaisia varten rakennettu valmis anteeksipyyntö. Sen jokainen ymmärsi kenenkään erikseen selittämättä.

Huuto oli vuosikausiin ensimmäinen oikea sudenulvoja Karmalan kylässä. Illalla, hämärän tihennyttyä, hänen hävittyään vaivihkaa pimeyteen, jäi vielä joku utelias kuuntelemaan pihalle susien ulvontaa. Jollakinlailla vais-tosivat kuulijat, ettei tuo ulina ollut ihmisen aikaan-saamaa ja se ettei tuo ulina tuntunut vastausta saavan, herätti kuulijoissa kummallisen surumielisyyden. Eikä se, että Huuto jäi vastauksetta, tuntunut huvittavan ketään kuulolla ollutta. Niin oli kuin korvessa susien tilalla olisi ollut itse tyly ja ajattelematon, puhumaton ja kuule-maton Jumala.

Sitten, kun suuaukainen, kumara ja varjomainen lukashi häipyi talosta, täytti toisenlainen hiljaisuus pihalle jää-neitten mielen. Se oli jonkinlaista tyhjyyttä, rinnan selit-tämätöntä ahdistusta. Siellä olivat kaikki teljetyt tunnot, huudot, jotka kätkeytyä olivat ihmisten ja yhteisöjen silmistä.

Rattaat kitisivät ja kolahtelivat kelvottomalla, aika ajoin jäisellä tiellä. Kuormaakin oli, ylös asti. Aivan perällä heinäsäkkien välissä nukkui viinaan sammunut santarmi, liikkuvan poliisin korpraali Berg. Kuormanajaja lyhyen-läntä, harmaapäinen ukko oli jokin aika, muutama pe-ninkulma sitten, tavoittanut kulkurin, jonka jollakinlailla

tunsi vanhastaan ja tiesi niinkuin tunnetaan tiellä, matkalla ennen tavatut ja sillälailla tutuksi tulleet.

- No, mikäpäsi siinä. Kunhan vastaset astut ja katsot, ettei entinen kapteeni tukehdu oksennukseensa. Kuormanajajaa tuntui vaivaavan suuri välinpitämättömyys kaikkeen, mitä oli, näkyi ja tuntui. Hän oli joutunut valjastamaan juhtansa kesken alkaneen talven rattaittensa eteen. Mäkiä ja vaaramaita kartteleva, jo kertaalleen ajettu oiustie oli varsinkin suurilla soilla joutunut tulvivan veden alle. Muualla se oli suurimmaksi osaksi sulanut.

- Ei oo tämmönen mistää kotosi. Hän manasi säitä ja ajokelejä. He kävelivät vastamäkiä peräkanaa ja kun hevonon halusi puhalttaa, se sai tehdä sen kaikessa rauhassa.

- Joo, niin on, ka kukapa tästä, tämmösestä. Kulkuri totesi myös.

Ajomies hymähti. Sytytteli piippuaan. Hän oli pannut merkille kulkurin kelvottomiksi käyneet tamineet, joilla mitä ilmeisimmin oli myös tarkoitus lähteä talvelle, etenkin muodottomiksi likistyneet, ylen suuressa märkydessä littaantuneet lapikkaat.

- Eipä taida olla kehumista?

- Ka niin, kelläpä sitä kehumista, tähän aikaan?

- Vaan taisi sinulla käydä tuuri, kun et heivannut viittatielle? Meinaan suolla on nyt vettä.

Kulkuri tuhisutteli tukkoista nenäänsä samalla, kun tuntui haistelevan säitä, ilmanaloja ja tuulia. Tahtoi kai

näyttää, että löytyy tietoakin, ettei pelkästään tuurin varassa taivallettu.

- Eiköpähän vain tuota lie niin ollut. Myönsi epäröiden. Todellisuudessa se oli ollut juuri niin, pelkkää arvanvetoa.

Santarmin hevonen oli köytetty kuorman perään kohtuullisen pitkään liekaan. Kaiken aikaa se oli koittanut saada suuhunsa kuormasta onnistuen siinä aivan kohtuullisesti. Kuormanajaja ei tuntunut välittävän. Nytkin se rouskutteli kaikessa rauhassa heiniä, kun toiset puhalsivat.

Vihmoi vettä tasaisesti, pienissä kylmissä pisaroissa. Kuusikko huojahteli tien molemmin puolin. Kuormanajajan silmät kiiluivat öljykankaisen lierihatun alla, isokoppaisen piipun hiilloksessa.

- Mistäs tiesit?

- Niin, kulkuri sanoi vähän poissaolevasti, - Se vaan on kaikella aikansa.

- Tietämisellä?

- Silläkin.

- Elä muuta sano, sanoi ajomies. - Vaan hyvinpä tuon sanoit.

Kulkurin asusteisiin kuului jo mainittujen lapikkaiden lisäksi pellavaiset huosut, resuiset, kömpelöllä tavalla paikatut. Hänellä oli pahoin pieneksi virsttynyt verkakanainen pikkutakki, joka pitkälle oli ratkennut selkäpuolelta. Takista ei liennyt suojaa paljaana vilahtelevalle takapuolelle.. Päässään hänellä oli karvansa hukannut talvipäähine. Se oli vedetty melkoisen suurella väki-

vallalla korvien suojaksi, sillä myös se oli ajan ja hien pahoin kutistama, mutta pään ja ajatuksen se suojasi. Muulta olemukseltaan oli kulkuri harvinaisen vöyräsmahainen. Selässä oli leveyttä niinkuin myös pituutta. Oikeastaan harvemmin tien päältä tapasi hänen kaltaisiaan.

- Eiköhän jo jatketa? Hevonen tiesi. Se oli sitä sorttia. Sitä ei tarvinnut nohittaa. Kun ei menemättä päässyt, oli parempi pitää kiirettä. Hevonen on viisas eläin, jos on semmoinen paikka. Korpit lentelivät vasten taivasta. Siellä oli kuutamo pilvien takana. Sade ropisi kuormanajajan öljykankaisesta viitasta, pyörät kirshahtelivat rasvaa vaatien ja tien kivenmukulat kolahtelivat vannerautoihin. Puu kului ja rauta valitti. Vetojuhdan kaviot iskivät lujasti tanteeeseen. Tuoksahti hevosen hiki ja lionnut valjasnahka ja terva. Hoilotti humalan unessaan liikkuvan santarmi-poliisin korpraali Berg ruotsinkielellä.

Mäen päällä he nousivat kuormalle kumpikin. Hevonen teki työtään ohjastamatta niin, että kuormanajaja sai istua selkä menosuuntaan. Sillälaila sai pidetyksi silmällä mat-kassa olevia. Hän röyhäytteli isoja savuja piipustaan. Lämmin kessu löyhähteli kulkurin naamalle, aivan kuin kesä, vanha ja lämmin.

- Vaikka mitäpä näistä keleistä, ajomies sanoi, - Eipähän tuo sekään, kun kusi ottaa ja jäätyy kaarelle.

- Ei niin.

- Eteenpäin vaan, niin se on.

Huononlaisesti sujuivat jutut alkuun, mutta pitkin matkaa selvisi yksi jos toinenkin asia, sen kummemmin kysymättä. Selväksi kävi myös se, että kulkurille nämä taipaleet olivat aivan outoja, ennen kulkemattomia. Ajomies valisti häntä joutessaan ja lämpimikseen. Kenties luuli siitä olevan hyötyä miekkoselle. Hän kertoi yhtä sun toista Karmalan kylästä, jonne aikoi sammuneen san-tarmin jättää, suureen taloon, Patolan kartanoon. Ei käynyt jättäminen aivan mihinkä mökkiin tahansa, vaikka entinen kapteeni olikin. Sanoi itse myös jäävänsä yöksi samaiselle kylälle, niin että jo oli selväksi käynyt kulkurille siltä osin siunatun kyydin mitta.

- Sieltä Pieliseltä niitä lienee tielle lähteneitä enemmänkin? Kysäisi ajomies.

- Ka, kyllähän niitä oli muuan vuosi sitten.

- Etkös sinä käynyt vähän pitemmällähi?

- Ka, kyllähän sitä tuli käydyksi.

- Ja eikös vaan se lahkoon alullepanija sieltä ollu,? Mikä neljäs seurakunta se oli?

- Sieltähän se, Korvesta.

Kuormanajajan silmät välähtivät piipun hiilloksessa. Hän oli saanut ajatuksen.

- Siinähan sinulle on leipä talaveksi. Piruko noista selvän ottaa Kelokorvista, ennennäkemättömistä.. Sanonpa, jotta tiijät. Ei kerkiä oikea Kelokorpi Oulun matkaltaan Karmalaan sananselityksille. Ja sanonpa senkin, että kun vähäsen vartoot, tai vaikka kahtomassa kää, niin manan-majoilla on sehi ainut oikeen Kelokorven nähnyt Kar-

malan kansalainen. Sen ison Patolan iso, Hevos-litori. Kuolemaa tehnyt pitkin syksyä, mananmajoilla kenties jo lienee, miesparka. - Vaan, mitäs meinasit muuten? Pietariinko nyt?

Kulkuri havahtui,

- He ..he Pietariin?

- Minä vaan sillä, siellä on leipä vähissä, tiukalla sutkil-
lekin ukolle. Kuormanajaja sanoi aivan totisena.

- Pietarissa?

- Pietarissa niin. Ja se on tosi.

- Niin jäesinkö talaveksi tänne?

- Vaen minä paskat välitän. Kuormanajaja sanoi ja rois-
kautti syljen. Berg kailotti surumielisesti ruotsinkielellä.

Jonkin ajan kuluttua, kun Berg oli taas hiljennyt, jatkoi
kuormanajaja.

- Jos luulet, että kalasärpimellä seleviit yli talven, niin
siitä vaen. Etköhän tuota sen verta selevillä lie, jotta ala-
kuun pääset.

- Kalastuksesta?

- Niin ja kun kyssyyt, niin et kiellä. Hätävalheeksi, hen-
kensä pitimiksi, kun sattuu sama nimi ja on samasta Kor-
vesta taipaleelle lähtenyt.

- Meinasit hölyn liikkelle päästee.

- Tiukassa se on täällähi, kuormanajaja sanoi.

- Niin, Egyptinkorvestahan sitä ollaan.

Kulkuri kaivoi povestaan risaisen kirjan ja heilautti sitä
kuormanajajan edessä.

- Ja onpahan minulla Piplia.

- No niin. Sanoi kuormanajaja miltei happamesti,
- Oesihan tuo pitännä tietee. Tietysti äite matkalle mukaan laittana. Kukaties jo monesta pulasta pelastanut kylmässä maailmassa. Kulikov tunsii itsensä hölmöksi eikä voinut jättää sanomatta,

- Sattupas, pahus, jopas vaan sattuihi.

Jatkoivat vastamäkeen. - Selevijääkö se teksti sitten, pip-liasta?

- Ka, mitä seleviää, mitä ei, vaen onhan tuo ollut heleppo kuletella.

Tuli taas isoja vastamaita, joitten alla hevonen puhalteli mielikseen.

- Minä olen alkujaan Pohjanmaalta, sanoi kuormanajaja.

- Tai sillälaila, jotta siellä on ollut äitini isä. Semmoinen peltomies. Se oli pistänyt miehen kylmäksi ja joutunut Siperiaan.

- Jaa..

- Siperiassa minä olen syntynyt. Niin äiti ja minä. Sen nai ryssä, Kulikov. Siellä niitä saatanoita oli. Kulikov roiskaisi halveksivan syljen. - Siellä niitä oli, saarnamiehiä.

Loppumatkasta väheni sade ja tuuli. Sää kääntyi pak-kasen puolelle. Sinä aikana Kulikov parhaan kykynsä mukaan valisti vierasta Karmalan kylästä ja kyläläisistä, kyläläisten tavoista ja tottumuksista. Hän onnistui näin antamaan monen monta kallisarvoista vihjettä, mitkä merkittäväällä tavalla tulisivat siloittamaan tämän yhden, arvatenkin pirulliseksi äityvän talven ylitse.

Kartanon tienhaarassa jäi Kaapo Kelokorpi kyydistä ja Kulikov jatkoi taivalta kohti kartanoa kyllästyneenä joutaviin matkalaisiin.

Kartanon pihaa valaisivat tervapadat. Navetalla tehtiin töitä vielä iltamyöhällä. Hyväntuulisena otti työväki vastaan tuttavan kuormanajajan. Santarmin hevonen riisuttiin satulastaan ja vietiin talliin, kartanon hevosten joukkoon. Sammunut santarmi kannettiin sisälle ja laskettiin uunin eteen lattialle. Joku sovitteli niskan alle sopivan kokoisen halon.

- On ollut semmoista tässä, Veekko sanoi ja aukaisi putelin jollakinlailla vastentahtoisesti.

Kulikov myönsi vähillä sanoilla olemassa olevan kurjuuden.

- Vaan sinulta se käypi kulettelu. Veekko lorautti hiukan kahvin sekaan terästyksiksi. - Lienet tuon pitemmällehi ajatellut?

- Mitä sitä, vaen se on sinun nyt sitten.

- Vae niin, mitähän tuolla tekisi?

- Ka, en tiiä. Kunhan hengissä pitäsit.

- Sehän tuo oesi, Veekko mulkaisee.

- Soat uskaa, jotta siinon aamusella nöyrä poeka.

Viktor Kulikov kertoi sen, minkä asiasta tiesi. Berg, niin hän sanoi irvistäen, oli yksi 'vainukoirista', jotka olivat saaneet viheliäisen tehtävän jäljittää ja ottaa kiinni siperialainen, sudenulvoja, mikä kuului liikkuvan öisin.

Tämä karkulainen, vaikkei hän itseasissa mikään karkulainen ollutkaan, sillä ei häntä oltu etsintäkuulutettu ainakaan erikseen ja yleisesti, mistään rikoksesta, eikä hän itsekään edes tietoinen ollut joutumisestaan ajon ja etsinnän kohteeksi, oli kiikkiin saatava pelkkien kuulohavaintojen pohjalta. Semmoinen jo liian vaikeaa on tavalliselle santarmipoliisille.

Kivennavalla, mistä jahti oli saanut alkunsa, oli kuulunut ulinoita vähän jokapuolelta, sillä myös sielläpäin on erityisen paljon kulkukoiria, villiintyneitä, kuten myös pihoihin köytettyjä, jotka huutavat aivan samalla lailla, jos eivät vielä pahemmin. Niin pelkkä ajatus jokaisen ulisijan alkuperän tarkistamisesta ja selvänotosta oli saanut kelpo santarmin nostamaan kätensä.

- Kusessa siinä on semmosessa, Veekko myönsi. Hän ei viitsinyt mainita muutama päivä sitten häipyneestä lukashista, jota oli alettu kutsua Huudoksi jo puuhakkaasti lähtöä tekeväälle kuormanajajalle.

Viktor Kulikov oli vaistonnut tuvassa vallitsevan ankean tunnelman, huomannut valon rajalla, miltei keskellä tuoppaa sängyn, jossa raskaasti huokui Hevos-litori. Kulikov haistoi tuvasta kuoleman hajun.

- Nukkuu se nyt, ei auta herätellä.
- Ei niin, Kulkov katseli nukkuvaa. Mistähän mahtoi nähdä unia, entinen eläjä, pitäjän mahtimies? Ajuri jätti hiljaisena tuvan.

Veekko jäi nojaamaan pöytään viinalasi kädessään, kun kuormanajaja sulki oven.

Pojat odottivat kuorman luona.

- Eikö se ole Arttu? Nuin paljon taas kasvana!

Arttu oli viiden. Niin ikään myös hän samaisen Kulikovin kuormalla tullut, menneinä nälän vuosina.

Joskus puolenyön jälkeen heräsi santarmi valon läimäreellä, jonka kuu heijasti lattialle. Vinottain sivulta paistava kuu oli venyttänyt ikkunan pitkäksi matoksi, jollaisella satarmi huomasi lojuneensa.

Äkillisiä liikkeitä varoen sai hän kammettua itseään niin, että huomasi tuvan lattialla vielä neljä sanmanlaista läimärettä. Kuu antoi riittävästi valoa uteliaaseen tutkimukseen, johon hän tunsu tarvetta välittämättä kaameasta kankkusesta, mutta sitä ennen hän lausui voipuneella äänellä,

- Vettä. Se oli melkein kuiskaus, pyyntö kuitenkin mahdollisille kuulijoille, joka ei jättänyt arvailujen varaan, kuinka suuresta janosta jollain oli kysymys. Saattaahan hyvin olla, että santarmi ei ollut kuvitellut kenenkään kuulevan, niin että se, mitä hän oli nyt kuulevinaan, ikäänkuin vastaukseksi jostain läheltä käheällä kärsimyksiä ilmentävällä äänellä,

- Viinaa! sai hänet tutkimaan tupaa, tuvan asukasta, ryyppyä pyytävää hengenhätänsäkö aivan, heikolla äänenpainolla. Omasta tilastaan tietoisena, mikä ei kummoinenkaan ollut, hän huomasi toistavansa tuon epätoivoisen huokauksen,

Kulkuri tulee kylään ja saa
vihjeen kuormanajajalta, miten
voisi viettää talvensa kylässä
käyttäen hyväkseen
nimikaimaansa, joka on
ylämaissa erikoisen lahkon
johtaja. Niin kuluu talvi kylässä,
jossa tapahtuu paljon
epätavallisia, ihmeellisiäkin
asioita.

